

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΠΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βασιλείος (πρόεδρος)

Α. Θ. Σανθόπουλος

Ἰ. Α. Τανταλίδης (γραμματεὺς).

Ἀλκιβιάδης Μαυράκης (ταμίας)

Ἀρχισυντάκτης
ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετ' ἑξήκοντα ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση.

Ἡ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΕΤΑΙ

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

ΕΤΟΣ 12'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 9 ΜΑ-Ι-ΟΥ 1897

ΑΡΙΘ. 11

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα —
Αἰτία τοῦ κακοῦ κατὰ Πλάτωνα — Λειτουργικά. «Εἰ γὰρ
τοῦ ζέοντος καὶ ἐν τῇ Προηγιασμένῃ Λειτουργίᾳ» — Ὁ χρόνος
τῆς βαπτίσεως τῶν βρεφῶν καὶ οἱ ἀνέδροι αὐτῶν — Κατά-
λογος Αὐτοκρατορικῶν Φιρμανίων — Εἰδοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀντεπισκέψεις. — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ
Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντίνος
ὁ Ε'. ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἀγίων συνο-
δικῶν ἀρχιερέων Λήμνου Ἀθανασίου καὶ Καρπάθου
καὶ Κάσσου Σωφρονίου, τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Α. Ε.
Μ. Συμβουλίου ἐξοχωτάτου Βασιλέως Σαρακινῶν
Βένι, τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυ-
ράκη βένι Ἀριστάρχου, τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος
Καπουκεχαγιά Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιστοῦ τοῦ π-
νοσιολογιώτατου Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου Διοδώρου
ὡς καὶ τῆς λοιπῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ ἐπιθᾶς ἰδιαι-
τέρως ἀτμικῆς ἀντεπισκέψατο ἐν Κουσγουντζου-
κίῳ τὴν Α. Σοφολογιώτην τὸν τοποτηρητὴν τῆς
Ἀρχιερατικῆς Λευφ. Τὴν Α. Θ. Παναγιώτην ἀπο-
βᾶσαν ὑπεδέξαντο μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ ἀν-
τιπρόσωποι τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι
ἰσραηλῆται ἐκ μέρους τῆς ἰσραηλιτικῆς κοινότητος,
ἐφοροὶ δὲ καὶ διδασκαλοὶ μετὰ τῶν μαθητῶν παρα-
τεταγμένων ὡς καὶ πολλοῦ ἄλλου πλήθους ἐκ μέ-
ρους τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος, προεξάρχοντος σὺν
τῷ πρεσβυτερίῳ τοῦ προαστείου τοῦ ἐπὶ τούτῳ, ἐν-
τολῇ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Χαλκηδόνος
Ἰωακείμ, αὐτοὶ μετὰ βᾶντος θεοφιλεστάτου ἐπισκό-
που ἀγίου Εὐδοκίμου Δωροθέου. Μετὰ τὴν φιλόφροναν
καὶ τιμητικωτάτην ταύτην ὑποδοχὴν, ἡ Α. Θ. Πανα-
γιότης κατηνύθη εἰς τὴν Ἀρχιερατικὴν, ἐνθα ἡ
Α. Σοφολογιότης ὁ τοποτηρητὴς αὐτῆς περιεστοιχι-
σμένος καὶ ὑπὸ ἄλλων σεβασμίων ραββίων καὶ ἐγ-
κρίτων ἰσραηλιτῶν μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ σεβασμοῦ
ἐδεξίωσαν αὐτήν. Μετ' ἀνταλλαγὴν δὲ πολλῶν

φιλοφρόνων λόγων, καὶ ἡ παρελθούσα ἡ Α. Ε. ὁ
Μ. Λογοθέτης, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπῆλθε μετὰ
τῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ προπεμπομένη.

Ἐντεῦθεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνοδευομένη ὑ-
πὸ τῶν σεβασμιωτάτων ἀγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων
μετέβη εἰς Ἀντιγόνην καὶ ἀντεπισκέψατο τὰς ΑΑ.
ΘΘ. ΠΠ. τοῦ πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπό-
λεως Νεόφυτον τὸν Η' καὶ Ἀνθιμον τὸν Ζ'. Καὶ
ἐνταῦθα τιμητικωτάτης ἔτυχεν ὑποδοχῆς ἡ Α. Θ.
Παναγιότης ἐκ μέρους τῆς ὁμογενοῦς Κοινότητος,
ἀθρόως κατελθούσης εἰς τὴν παλαιάν πρὸς δεξιῶσιν
τοῦ σεπτοῦ πρωθιερέα τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθο-
δόξου Ἐκκλησίας. Ἀφοῦ δὲ ἡ Α. Θ. Παναγιότης νύ-
λόγησε τὸ προσελθόν πλήθος, ὅπερ μετὰ σεβασμοῦ
ἡσπίαστο τὴν δεξιάν αὐτῆς, ἐπισκέψατο ἀμφο-
τέρους τοὺς σεπτοὺς πατριάρχας, μεθ' ὧν ἀντήλλα-
ξε τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν.

Περὶ τὴν ἐσπέραν ἡ Α. Θ. Π. μετὰ τῆς ἀκολου-
θίας αὐτῆς ἐπενέκυψε διὰ τῆς ἀτμικῆς εἰς τὰ
Πατριαρχεῖα.

— Συγχαρητήριοι ἐπιστολαὶ Πατριαρχῶν. — Ὁ ἐν
ἀγίῳ ὄρει ἐφησυχάζων παναγιώτατος Πατριάρχης
πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ ὁ Γ' καὶ ἡ
Α. Θ. Π. ὁ γερπὸς πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σω-
φρόνιος δι' ἐπιστολῶν αὐτῶν συνεχάρησαν τῇ Α. Θ.
Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντίνῳ τῷ Ε'.
ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει αὐτοῦ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πα-
τριαρχικὸν Θρόνον.

— Οἱ νέοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς. — Οἱ ἄρτι μέλη τῆς
ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου κληθέντες σεβασμιώτατοι
μητροπολίται Βιζύης Ἱεροθεὸς, Ἐκθνης Ἰωακείμ καὶ
Προικοννήσου Βενέδικτος διὰ γραμμάτων αὐτῶν ἡγ-
γεῖλαν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ὅτι
ἄφρονται τῆς εἰς βασιλεύουσιν ἀγούσης ἀμ' ὡς δια-
κανόνισται τὰ κατ' αὐτοὺς.

— Τὰ γενέθλια τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Τσάρου. — Τῆς
Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν Νι-
κολαίου ἄγοντος τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ τὰ γενέθλια
αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διε-

τῶν εἰδῶν¹. Κρίνοντας τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀρκοῦσαν εἰσθεσιν εἰς κατανόησιν τῆς φύσεως τοῦ Πλατωνικοῦ ἀπειρου, προστίθεμεν ὁμοίως ἔτι, ὅτι τὴν ἀφρηρίαν εἰς καθορισμὸν τῶν ἀρχῶν τούτων παρέσχε τῷ Πλάτῳ αὐτὴ ἡ ἐμπειρική των ὄντων ἀντίληψις. Πᾶν δηλαδὴ ὃν παρίσταται ἡμῖν ἔνθεν μὲν ὡς ἄτομον ἥτοι κατέχον ὀρισμένην χώραν ἐν τῇ των ὄντων κλίμακι, ἔνθεν δέ, εὐθύς ὡς θελήσωμεν νὰ προσδιορίσωμεν αὐτὸ καὶ **λογικῶς** τοτὲ μὲν κυκλοῦντες καὶ συμφύροντες εἰς ἓν, τοτὲ δὲ ἀνελκυσσόμενοι καὶ διαμερίζοντες², ὡς τι δυνάμενον νὰ ἐξαλλάσῃ πολυειδῶς ὡς ἐκ των πολυειδῶν μορφῶν ἐν οἷς ἐκδηλοῦται ἡ οὐσία τοῦ γένους, εἰς ὃ τὸ ἄτομον ἀνήκει. Ἀλλὰ μὴν τὸ ὕψιστον ἐν τῇ Πλατωνικῇ φιλοσοφίᾳ εἶνε ἡ ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ, τὰ δὲ εἶδη ἐνάδες οὐσαι διασπῶνται καὶ πολλὰ γίγνονται ἐν τοῖς γιγνομένοις καὶ ἀπειροῖς³. Εἶνε πρόδηλον, ὅτι τὸ ἐν καὶ τὸ ἀπειρον ἔδει νὰ ἀναχρωσθῶσι καὶ **ἠθικῶς** καὶ τὸ μὲν ἐν νὰ ταυτισθῇ μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ, ἐξ ἐναντίας δὲ τὸ ἀπειρον, εἰς ὃ ἐξηγμήσθη ἡ ὕλη τοῦ Τιμαίου νὰ ὑποληφθῇ πηγὴ τοῦ κακοῦ.

Καὶ ρητὴν μὲν καὶ τὴν ἀναντίρρητον ἐκ τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ μαρτυρίαν περὶ τούτου ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς διαλόγοις δὲν ἐμβλέπομεν, ἐὰν δὲ πολλοὶ των νεωτέρων ταῦτόν δεξαμενὴν τοῦ Τιμαίου καὶ ἀπειρον ὑπολαμβάνοντες ἢ ἐκδεχόμενοι τοῦτο ὡς γενικώτερον ἐκεῖνης ἡξίωσαν προφανῶς, ὅτι τὸ ἀπειρον τοῦτο τελεῖ ἐν πᾶσι τὰ τῆς πλήρους ἀταξίας ὕλης τοῦ Τιμαίου, καθ' ἡμᾶς οὔτε πιθανὰ οὔτε ἀποδεκτὰ εἶπον ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου πνεύματος Φιλήβου καὶ Τιμαίου. Ἐν μὲν τῷ Τιμαίῳ ὁ Πλάτων ἀφηγούμενος εἰκότας λόγους ἀπὸ φυσιολογικῆς ἐπόψεως ἐκτίθησι πῶς τὸ ἀγαθὸν διήκει ἐν τῇ φύσει, ἐξ ἐναντίας δ' ἐν Φιλήβῳ ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ φιλοσοφικῆς ἐπόψεως διατρίβει περὶ τὴν ἐσωτερικὴν παντὸς ὄντος σύστασιν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ ἀπειρον ὡς περιγράφεται ἐν Φιλήβῳ. 24Α προσήκει προφανῶς μόνῳ τῷ γιγνομένῳ κόσμῳ, οὐχὶ δὲ καὶ ταῖς ἰδέαις, ἅρα τελεῖ τὰ τῆς δεξαμενῆς τοῦ Τιμαίου, ἀλλὰ τὸ ἐν 16C τοῦ αὐτοῦ διαλόγου περὶ ἰδεῶν λεγόμενον ὅτι καὶ αὗται ἔχουσι τὸ ἀπειρον⁴, δεικνύει ὅτι πᾶσα σχέσις ἀπειρου Φιλήβου καὶ δεξαμενῆς Τιμαίου, ἀνομοίων καὶ ἐκ διαφόρου ἐπόψεως στοιχείων, δὲν εἶνε πάντῃ ὁρθή. Ἐνεκα τοῦ

λόγου τούτου ἤκιστα δυνάμεθα νὰ συναποδεχθῶμεν κατὰ πάντα ὅτι καὶ τὸ ἀπειρον εἶνε ἐν Φιλήβῳ πηγὴ τοῦ κακοῦ. Εἰ καὶ ὁμολογοῦμεν δὴλα δὴ ὅτι ὁ Πλάτων φιλοσοφῶν περὶ πηγῆς τοῦ κακοῦ ἐν τῇ τοιαύτῃ περιόδῳ τῆς μαθηματικῆς των ἰδίων ἀρχῶν διαρρυθμίζεως, θὰ ἐτίθετο ταύτην τὸ ἀπειρον, εἰ καὶ ὁμοίως δὲ συναποδεχόμεθα ὅτι σημειᾷ τινα, ὅτι τὸ ἀπειρον εἶνε ἡ ἐξῆς τοῦ κακοῦ, δὲν ἐλλείπουσιν ἐν Φιλήβῳ καὶ δὴ ἐν 25E ἔνθα περὶ τοῦ πέρατος λέγεται ὅτι παύει πρὸς ἄλληλα τὰναντία διαφόρως ἔχοντα¹, ἐν τούτοις ρητῶς δὲν λέγεται τι τοιοῦτον περὶ τοῦ ἀπειρου ἐν Φιλήβῳ.

[ἔπεται συνέχεια]

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

«Εἰς χρεῖα τοῦ ζήοντος

καὶ ἐν τῇ Προηγισμένη Λειτουργίᾳ»

Ἐνοστιμεύθη δὲ καὶ τὸν σοφὸν καὶ κριτικώτατον Εὐστράτιον Ἀργέντην εἰς τὸ κατὰ ἀξίμων (ὃν καὶ ὁ σοφώτατος διδασκαλὸς μου κύριος Εὐγένιος διέτετὴν πολυμάθειά του καὶ ἀκριβῆ κρίσιν τοῦ νοῦς του [ἐπαινεῖ]) οὗτος ὁ σοφὸς Εὐστράτιος ἐρμηνεύων πόθεν προέρχεται τὸ ὄραριον λεγόμενον, λέγει ταῦτα: Τὸ ὄραριον πολλὰ ὥς ἐτυμολόγησεν καὶ Ἕλληνες καὶ Λατίνοι. ἄλλοι ἐκ των oratio, ὃ δὴλα δὴ τὸ εὐχεσθαι· ἄλλ' οὐκ ἔστι βέβαιος τὸ ὄραριον. ἄλλοι δὲ ἀπὸ τοῦ Hora, ὃ δηλοῖ τὴν ὥραν· ὥρα γὰρ ἡ ὥρα καὶ παρὰ Λατίνοις λέγεται. Συνετέθη δὲ τῇ δόξῃ ταύτῃ καὶ Νικόλαος Βούλγαρις ὁ Κερκυραῖος· ὁ δὲ Βλασταμὼν καὶ ὁ Βλαστάρχης ἀπὸ τοῦ ὀρθῶν ὄραριον λέγουσι... Ὁ δὲ Θεσσαλονίκης Συμεὼν ἐσφάλη καὶ ἐν τούτῳ, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τοιοῦτοις ἐπληκνήθη. Φησὶ γὰρ, ὄραριον καλεῖσθαι διὰ τὸ ὠραρίζειν τὸν διάκονον. Ἀλλὰ τίς ὁ ὠραῖσμός οὗτος, κύριος ἂν εἴποι ὁ μακάριος Συμεὼν.

(Εἰτα ἐρμηνεύει τὴν προχρῶγὴν τῆς λέξεως σαφῶς καὶ σοφῶς).

Ἔστι δὲ τὸ ὄραριον orarium λέξις λατινικὴ μεταγενεστέρῃ προχρῶμένη ἐκ τοῦ os oris τὸ στόμα, καὶ δηλοῖ ὁθόνιον, ἢ μανδήλιον, δι' οὗ ἐκμάσσεται καὶ σπογγίζεται τὸ στόμα· τουτέστι τὸ μύκτρον τοῦ στόματος, ἢ τῆς ρινὸς ἢ τοῦ προσώπου. Ὁρα καὶ τὰς μαρτυρίας πολλῶν λεγόντων τὸ ὄραριον μανδήλιον. Ταῦτοσήμενόν ἐστι καὶ τὸ σουδάριον τῷ

1. Das Probl. der Materie σελ. 195.

2. Φιλ. 15E.

3. Φιλ. 15.AB.

4. Πρβλ. καὶ Zeller 3², 632, 3.

1. Πρβλ. καὶ 26B.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 78 - 80.

ὁραρίῳ καὶ συνώνυμῳ. Πράχεται τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἰδρώτος, ὃ ἐκμάσσειται ὁ ἰδρῶς τοῦ προσώπου. Πολλὰι λέξεις λατινικαὶ εἰσέφρησιν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ βασιλείᾳ κ. τ. Ἐπειδὴ γὰρ τὸ πᾶσι οἱ δῖκονοι ἐκοινώνουν τοῖς κοσμικοῖς τοῦ θεοῦ ποτηρίου, ὑπεκράτουν τὸ ὄρχιον εἰς ἀποσπῶγισιν τῶν χειλέων αὐτῶν, καὶ ἄλλο σχῆμα διάφορον εἶχον τὰ ὄρχια· ἡδὴ δὲ τὸ κάλυμμα τοῦ ἁγίου ποτηρίου πληροῖ τὴν χρεῖαν ταύτην (ἄρχε ὧδε τὰ τοῦ σοφοῦ Ἀργέντου).

Ὁ αὐτὸς δὲ σοφὸς Ἀργέντης εἰς τὸ κατὰ Ἀζύμων λέγει περὶ τοῦ ζέοντος ἀπλῶς:

Ὁ ἅγιος Γερμανὸς Κωνσταντινουπόλεως ὃς πρὸ τῆς Ζ' οἰκουμενικῆς ἦν Συνόδου ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς ἱερᾶς Λειτουργίας γράφει ταῦτα: Κομίζεται ὕδωρ θερμότατον εἰς μικρὸν λεβητήριον καὶ κινῶσιν ἐξ αὐτοῦ τὰ προκείμενα τῇ θεῇ Γραπῇ, εἴτε κρατῆρες, εἴτε ποτήρια εἶναι, ὥς περ ἐκ ζώσης προῆλθε τῆς θείας πλευρᾶς ἀμφοτέρω, θερμότητος πεπληρωμένα, οὕτω δὴ καὶ τὸ ὕδωρ θερμότατον ἐν τῷ καιρῷ τῆς μεταλήψεως ἐπεμβαλλόμενον, τέλειον τὸν τύπον τοῦ μυστηρίου ἀναπληροῖ, τῶν μεταλαμβανόντων τῆς θλητῆς τοῦ ποτηρίου, ὡς αὐτῆς τῆς ζωοπαρόχου πλευρᾶς ψαυόντων. Ἰδὲ καὶ Ματθαῖον τὸν Βλάστριν ἐν τῷ Νομοκάνονι, καὶ Θεόδωρον τὸν Βλασαμώνα ἀποκρίσει τῇ εἰς τὰς ἐρωτήσεις Μάρκου τοῦ Ἀλεξανδρείας. Φλυαρεῖ ὁ λατινόφωνος Θωμᾶς ὁ Ἀκινάτης κατὰ τοῦ ζέοντος, ὃ τινι ἠκολούθησε καὶ ἡ ἐν Φλωρεντία φατρία τότε καὶ ψευδοσύνοδος, καὶ ἐφλυαρήσεν τινὰ πρὸς τῷ τέλει τῶν συνελεύσεων αὐτῆς κατὰ τοῦτο τοῦ ζέοντος ἄλλ' ἐφιμώθη ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Μιτυλήνης προέδρου.

Συμπεραίνεται καλῶς καὶ ἐκ τούτων, ὅτι ἐν πάσῃ μεταλήψει τῶν θεῶν μυστηρίων, ἡ ἐκτελεσθείσης θείας λειτουργίας ἡ ἐκ προηγουμένης, ἂν δὲν ἐμβληθῇ τὸ θερμότατον ὕδωρ, δὲν πληροῖ τὸν τύπον τοῦ μυστηρίου μεταλαμβανόντων τῶν ἀπάντων τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ θερμὰ, ὡς ἐξῆλθον τότε ἐκ τῆς ζωοπαρόχου πλευρᾶς τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ. Τὸ γὰρ θερμὸν ὕδωρ ἡ ἀπαξ τότε, καὶ δεύτερον ἡδὴ ἐμβαλλόμενον, οὔτε σῶμα Χριστοῦ γίνεται οὔτε αἷμα ἀλλὰ τὸν τύπον πληροῖ. Καὶ ἂν που λέγῃ ὁ ἱερὸς Συμεὼν οὐ χρεῖα τοῦ ζέοντος ἐν τῇ προηγουμένῃ, ἰδίαν γνώμην λέγει, καὶ οὐκ ἀποδείκνυσιν καὶ εἰς τοῦτο οὐ κατακρίνεται ὅτι καὶ πολλοὶ ἡδὴ ἅγιοι δοξαζόμενοι εἰπὸν τινὰ ἀπαράδεκτα ἐν τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ κατὰ πολλοὺς τρόπους κινούμενοι, δι' οὓς περ ὁ αὐτὸς σοφὸς Ἀργέντης ὡς καὶ ἄλλοι καταγράφουσι ταῦτα.

Μόνῃ ἡ θεία Γραφή ἐστὶν ἀναμάρτητος, καὶ μετὰ ταῦτα αἱ ζ' οἰκουμενικαὶ σύνοδοι· οἱ δὲ θεοὶ Πατέρες οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, ὅταν κατ' ἰδίαν, καὶ καθ' ἑαυτοὺς λαλοῦσι· πολλὰ γὰρ ἔγραψαν οἱ θεοὶ πατέρες, ἅπερ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία οὐ δέχεται· ἅπερ ἡ ἀπεριέργως, ἡ ἀγωνιστικῶς, ἡ κατ' ἄνοιαν, ἡ ἀμ-

φιδόλως, ἡ κατ' ἐναντίωσιν, ἡ κατὰ προσπάθειαν, ἡ κατὰ πρόληψιν, ἡ κατὰ ἰδίαν μερικὴν αὐτῶν δόξαν, ἡ πρὸ συνοδικῆς ἐξετάσεως κλ. (καὶ ἐν πᾶσι τούτοις φέρει ὁ ρηθεὶς σοφὸς οὗτος Ἀργέντιος καὶ ὀνομαστὶ τοὺς θεοὺς αὐτοῦς Πατέρας, καὶ τὰς ρήσεις αὐτῶν· οὐκ ἡ ἁγία Ἐκκλησία θεοῦς καὶ ἁγίους κηρύττει, ὡς μὴ κριθεῖσιν καὶ κατακριθεῖσιν τῶν γνωμῶν αὐτῶν. Διὰ τὴν παρὰ δόξον φαίνεται τισι ἂν καὶ ἱερὸς Συμεὼν, ὡς καὶ ἄλλοι, εἶπον τινὰ ἀπερισκέπτως, ἅπερ ἡ Ἐκκλησία οὐ δέχεται; εἰεν.

Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ προαιρέσει καὶ φιλομαθείᾳ τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, ὅθεν καὶ τοιαύτην γνώμην δίδωμι αὐτῇ. Τὸ νομικόν, ὅπερ κατέστρωσα ἀπὸ πολλῶν νομικῶν καὶ Νεαρῶν Βασιλικῶν, διακρίνεται εἰς δύο μέρη τὰ καθολικώτερα· τὸ Ἐκκλησιαστικόν α' περιέχει τὰ ὅσα ἀνήκουσι τοῖς ἀρχιερεῦσιν εἰδέναι, β' ὅσα τοῖς ἱερεῦσι, καὶ γ' ὅσα τοῖς κοινοβίοις ἐν ἱεραῖς Μοναῖς· τὸ δεύτερον μέρος περιέχει πάντα τοῦ πολιτικοῦ νόμου εἰς διάφορα κεφάλαια διηρημένον καὶ μεγάλην τὴν εἰδησιν καὶ εὐκολίαν ἔχει ὁ εἰδὼς ταῦτα ἐν πάσαις ταῖς κρίσεσι, καὶ παντοίαις ὑποθέσεσιν· ἐν τέλει ἔχει καὶ τὸ περὶ Συνοδικῶν, καὶ μετὰ ταῦτα Κανόνες συντόμως ἐν τοῖς νομικοῖς πᾶσι, καὶ σαφηνεῖν τινῶν λέξεων νομικῶν· τοῦτο πολλοὶ ἀντέγραψαν, ὡς προέφημεν, καὶ πάντες μοὶ εὐχαρίστησαν, γράφοντές μοι τινὲς ἀρχιερεῖς, ὅτι ἡδὴ ἐγνωμεν τὰ τε Ἐκκλησιαστικά Κανονικά καὶ ἄλλα, καὶ τὰ πολιτικά νομικά κλ. ναί, ἔχει τὸ ἀντίγραφον τούτου τοῦ Νόμου ὁ ἅγιος Σερβίων, ἀλλ' ὅπερ εὐρίσκειται παρ' ἐμοὶ ἔλαβεν ὕστερον καὶ ἄλλας προσθήκας, καὶ εἶναι τελειότερον, καὶ ὁ γραμματικὸς μου Γεώργιος τὸ ἔδωσε καὶ βιβλίον γέγονε· καὶ ἂν ἀγαπᾷ, ἱερὲ καὶ φίλτατε ἐν πνεύματι ἀδελφε, στέλνεις τριάκοντα γρ. τῷ αὐτῷ Γεωργίῳ (τόσκα καὶ παρ' ἄλλων ἔλαβε διὰ τὴν ἀντιγραφὴν καλὴν) καὶ αὐτὸς τὸ ἀντιγράφει, καὶ τὸ δένει, καὶ βιβλίον τέλειον τῇ πέμπεται, καὶ οἶμαι ὅτι πολὺ θέλει εὐχαριστηθῇ, καὶ εἰς πολλὰ θέλει πληροφορηθῇ, γινόμενος εἰδήμων πολλῶν τε ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκαιῶν, πολλῶν τε νομικῶν πολιτικῶν.

Ταῦτα ἐγὼ δι' ἀγάπην τῆς αὐτοχειρὸς ἔγραψα μὴ εὐκαιροῦντος τοῦ γραμματικοῦ μου δι' ἄλλα συνθέματα γραμμάτων, ὅπου νὰ ὑπαγορεύσω αὐτῷ, καὶ σύγγνωθί μοι διὰ τὴν πολυλογίαν, προερχομένην ὑπ' ἀδελφικῆς γνησίως ἀγάπης. Εἴησαν τὰ ἱερά αὐτῆς ἔτη θεόθεν πλειστευτῶν.

Τῆς ὑμετέρας ἐλλογιμωτάτης πανιερότητος δῶκε εἰς τοὺς ὁρισμοὺς προθυμότητος, ἐν Χριστῷ ἀδελφός, καὶ δούλος.

Καμπάριος Θεόφιλος.

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ ἐλλογιμωτάτῳ μητροπολίτῃ Πελαγονείας κυρίῳ κυρίῳ Νεκταρίῳ, τῷ σεβαστῷ μοι δεσπότη

Εἰς τὰ Μπιτόλια.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἄνω ἐπιστολῆς ἐξάγονται τὰδε:

Α'] ὅτι δέον νὰ τίθεται ζέον καὶ ἐν τῇ προηγουμένη λειτουργίᾳ, καὶ

Β'] διατί τοῦτο.

Γ'] ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ πολυῦ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου.

Δ'] ὅτι φιλοπονώτατος ὢν συνέγραψε τὰ γνωστὰ συγγράμματα, περὶ ὧν παραδίδωσιν ἡμῖν αὐτὸς οὗτος πληροφορίας ὅπως νέας.

Ε'] ὅτι εἶχε στενὴν ἀλληλογραφίαν μεθ' ὅλων τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ἰδίως τῆς Μακεδονίας, οἵτινες ὡς διδασκαλὸν ἐτίμων αὐτὸν καὶ ἐσέβοντο, ὡς ἔστιν εἰκάζει καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιστολῶν ἐγκυτισταπαρμένων ἐν τῷ χειρογράφῳ.

Σ'] ὅτι τῶν πολλῶν ἀντιτύπων τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἀντιγραφεὺς ἦτο ὁ γραμματικὸς αὐτοῦ Γεώργιος, καὶ ὅτι οὗτος διὰ τὴν ἀντιγραφὴν ἐκάστου ἀντιτύπου ἐλάμβανε γρόσια τριάνοντα (= 30 φράγκα σημερινά) καὶ

Ζ'] ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη μετὰ τὸ 1788, διότι τὸ ἔτος τοῦτο φέρεται καὶ πρῶτον ἐν τοῖς ἐπισκοπικοῖς Καταλόγοις ὡς Πελαγονέας ὁ Νεκτάριος (1788—1803)¹.

Τοσαῦτα σήμερον, σεβασμιώτατε φίλε· ἐκ τῶν παρ' ἐμοὶ ἀποκειμένων σημειωμάτων ἐν τύποις τε καὶ ἐν χειρογράφοις οὐδέν τι πλέον δύναμαι νὰ προσθέσω εἰς τὰ περὶ τοῦ βίου τοῦ ἀνδρός· ἄλλοις ἢ φροντίς δεδότην περὶ συμπληρώσεως.

Ἐπιτρέψτω μοι μόνον ἡ ὑμετέρα πεπνυμένη κορυφή νὰ προσθέσω πρὸς συμπλήρωσιν ἐν ἐπισημειώσει καὶ τὸδε τὸ σημείωμα:

Χειρόγραφον χαρτῶν μήκους 0,23×0,16 αὐτῇ χειρὶ παρὰ τοῦ κλεινοῦ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου· γεγραμμένον ὑπ' ἄρ. 1171 τῆς ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος· ἀποκείμενον ἐκ φύλλων 32 ἐπιγράφεται «τῷ Θεοφ. Ιεστάτῳ, σεβασμιωτάτῳ καὶ ἐ.λ.λογι.» μωτάτῳ ἐπισκόπῳ Καμπανίας κυρίῳ μοι κυρίῳ » Θεοφίλῳ τίνα τὸ πάλαι καὶ νῦν περὶ τῶν πα.» ληροῶν φιλοσοφηθέντα ζητήσαντι, ὁ εὐπειθὴς καὶ » ῥήκοος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ δοῦλος Εἰς: Β».

Ἐν ὑποσημειώσει τοῦ χειρογράφου τούτου φέρονται ταῦτ'· «Τουτὶ τὸ σχεδιάσμα ἐπέμφθη μὲν » τῷ ζητήσαντι ἐπισκόπῳ Καμπανίας, αἰτηθέν δ' » ἔπειτα παρὰ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Θεσσαλονί-

» κης· ἐστάλη τῇ αὐτοῦ Παναγιότητι, ὅφ' ἣς αἰτή» σαντί μοι ἐδωρήθη τῷ γνησίῳ μαθητῇ τὸ τοῦ οἰ» κείου διδασκάλου σοφὸν καὶ τερπνὸν ἰδιόχειρον».

Ἐγγραφον ἐν Ἐπικρήνῃ,

τῇ 20 Ἀπριλίου 1897.

Τῆς ὑμετέρας πεπνυμένης Σεβασμιότητος:

εὐπειθέστατος ἐν Χριστῷ υἱὸς

καὶ προθυμότητος φίλος

Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ΒΑΠΤΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΒΡΕΦΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΑΥΤΩΝ

Καταδείχνοντες ἐν προηγουμένῳ ἀρθρίδιῳ ἡμῶν τὴν ἀπὸ πολλοῦ ἐπικρατήσαν ἀντικανονικὴν συνήθειαν, ὅπως ἡ τέλεσις τῶν μυστηρίων τοῦ τε γάμου καὶ τῆς βαπτίσεως γένηται ἐν τοῖς οἴκοις, προτιθέμεθα σήμερον διὰ τῶν βραχέων τούτων ἓνα συμπληροῦντες τὰ γραφέντα ψέξωμεν ἄλλην ἀντικανονικὴν συνήθειαν, ἣτοι τὸν χρόνον τῆς βαπτίσεως τῶν βρεφῶν καὶ τὸ ἀκατάλληλον ἐνίοτε τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀναδόχων αὐτῶν. Ἀμφότεραι αἱ ἀντικανονικαὶ αὗται συνήθειαι ἐπικρατοῦσι κατὰ μέζονα μὲν λόγον ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐλάχιστον δὲ ἐν ταῖς κωμοπόλεσι καὶ χωρίοις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Πολλοὶ ἴσως εἶδον καὶ ἤκουσαν πολλάκις ὅτι ἔνιοι γονεῖς τοσαύτην ἀσύγγνωστον ὀλιγωρίαν καὶ ἀμέλειαν δεικνύουσι περὶ τὴν ἐγκαίρως βάπτισιν τῶν βρεφῶν αὐτῶν, ὥστε ἀνεκτὸν εἶναι εἰς αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτὰ ἀβάπτιστα μέχρι τοῦ πέμπτου, ἐνάτου, καὶ ἐνίοτε καὶ δωδεκάτου μηνὸς καὶ ἐπέκεινα. Οἱ τοιοῦτοι γονεῖς ἀξιόμεμπτοι καὶ ἀξιοῖνοι ἀποβαίνοντες διὰ τῆς τοιαύτης ἀστοργίας, δὲ δ' εἰπεῖν, καὶ ἀντιχριστιανικῆς αὐτῶν πολιτείας, ἥκιστα, φαίνεται, ἔχουσιν ὑπ' ὄψει τὸν σπουδαιότατον κίνδυνον, ὃς ἀπειλεῖ τὸ προσφιλὲς αὐτῶν παιδίον. Τίνων ἕνεκα λόγων οἱ τοιοῦτοι τισυτάτην ἀμέλειαν καὶ ὀλιγωρίαν ἐπιδεικνύουσιν εἰς ἐκπλήρωσιν ἐπιβαλλομένου ἱεροῦ καθήκοντος καὶ τίνων ἕνεκα ἀρομῶν εἰς τοσοῦτον ἀναβάλλουσι τὴν βάπτισιν τοῦ νεογνοῦ, ἀδυνατοῦμεν τῇ ἀληθείᾳ νὰ ἐννοήσωμεν. Τὸ βρέφος συμπληρῶν τὸ ἔτος ἀρχεται ἤδη περιπατοῦν, οἱ δὲ γονεῖς γινώσκουσι καλῶς εἰς ὅπου καὶ ὅπου κινδύνους εἶναι τότε τοῦτο ἐκτεθειμένον. Ἐὰν δὲ οὕτως ἔχον καταληφθῇ ὑπὸ ἀπρόοπτον κινδύνου καὶ ἀποθῇ ἀβάπτιστος, ὡς παραπλήσιον παρὰδειγμα δὲν εἶναι σπάνιον, τίνες τότε οἱ τὴν βρεῖαν τῆς εὐθύνης ὑφ' ἑξόντες καὶ οἱ διὰ βίου ἔνθεν μὲν τὸν πικρότατον ἔλεγχον

1. Ὁρ. Σεβ. ἀγίου Ἀλεξίου κ. Ἀνθίμου ἐν «Νεολόγῳ» ἀρ. 6429 (ἔτ. 1890), ἐνθα ὁ ἀκούρατος Γέρον ἀπὸ τοῦ 1767 ὡς Πελαγονέας· σημειοῦται μόνον τὸν Πατριάρχην καὶ εἶτα τὸν Μελέτιον μέχρι τοῦ 1788, ὅτε ὁ Νεκτάριος, καίτοι μεσολαβοῦν ἕτεροι δύο μητροπολίται τῷ 1770 ὁ Ἰερμίας, τῷ 1771 ὁ Συμεὼν καὶ εἶτα τῷ 1793 ὁ Μελέτιος

1. Ἦν Θεσσαλονίκης ὁ Ἰάκωβος (1780—1788) τέως Ἰερισσοῦ.